

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 30. 6. 2020 o dovoláních, která podali obviněný [REDAKCE] nar. [REDAKCE] v [REDAKCE] trvale bytem [REDAKCE] a v jeho neprospěch nejvyšší státní zástupce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2019, sp. zn. 10 To 71/2019, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích pod sp. zn. 64 T 1/2019, takto:

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného [REDAKCE] **odmítá.**

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání nejvyššího státního zástupce **odmítá.**

Odůvodnění:

I.

1. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 17. 5. 2019, sp. zn. 64 T 1/2019, byl obviněný [REDAKCE] (dále jen „obviněný“), uznán vinným zločinem účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve znění do 31. 1. 2017, jehož se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustil tím, že

„na základě tranzitního víza pro Ruskou federaci s dobou platnosti od [REDAKCE] 2015 do [REDAKCE] 2015 dne [REDAKCE] 2015 letecky vycestoval z Prahy do Ruské federace – [REDAKCE] odkud pokračoval autobusem na Ukrajinu do města [REDAKCE] kde se nacházela fronta mezi ukrajinskou armádou a ozbrojenými jednotkami tzv. [REDAKCE] republiky, přičemž hranice mezi Ruskou federací a Ukrajinou překročil dne [REDAKCE] 2015 na hraničním přechodu [REDAKCE] po příjezdu na místo a vyzbrojení nejméně útočnou puškou AK-47 se obžalovaný zapojil do činnosti ozbrojené skupiny, tzv. [REDAKCE] republiky, o níž věděl, že je aktivně činná ve prospěch [REDAKCE] republiky, mezi činnosti obžalovaného patřila nejméně stráž v zákopu na frontě, dále kopání okopů, údržba zbraní, stráž u tržiště a na dalších místech v [REDAKCE] a jeho okolí; dne [REDAKCE] 2015 odcestoval autobusem přes hraniční přechod [REDAKCE] z Ukrajiny do Ruské federace – [REDAKCE] odkud dne [REDAKCE] 2015 odletěl zpět do České republiky, a takto obžalovaný jednal, přestože [REDAKCE] republika, která byla vyhlášena na území [REDAKCE] oblasti jako části suverénního státu Ukrajina v rozporu s jejím právním řádem, se prostřednictvím svých povstaleckých složek a jejich ozbrojených aktivit snažila za účelem získání nezávislosti narušit základní státní strukturu Ukrajiny.“

2. Za tento zločin byl podle § 361 odst. 2 tr. zákoníku ve znění do 31. 1. 2017 odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu čtyř let. Podle § 79 odst. 2 tr. zákoníku mu byl uložen trest ztráty vojenské hodnosti.

3. Proti uvedenému rozsudku podali obviněný a v jeho neprospěch státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové odvolání, o nichž bylo rozhodnuto rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2019, sp. zn. 10 To 71/2019. K oběma odvoláním byl podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušen a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněný byl uznán vinným pokusem trestného činu služby v cizích ozbrojených silách podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 321 odst. 1 tr. zákoníku, který spáchal tím, že „na základě tranzitního víza pro Ruskou federaci s dobou platnosti od [redacted] 2015 do [redacted] 2015 dne [redacted] 2015 letecky vycestoval z Prahy do Ruské federace – [redacted] odkud pokračoval autobusem na Ukrajinu do města [redacted] kde se nacházela fronta mezi ukrajinskou armádou a ozbrojenými jednotkami tzv. [redacted] republiky, přičemž hranice mezi Ruskou federací a Ukrajinou překročil dne [redacted] 2015 na hraničním přechodu [redacted] kde se bez příslušného povolení po příjezdu na místo a vyzbrojení nejméně útočnou puškou AK-47 zapojil do činnosti ozbrojené skupiny, tzv. [redacted] republiky, o níž věděl, že je aktivně činná ve prospěch [redacted] republiky, mezi činnosti obžalovaného patřila nejméně stráž v zákopu na frontě, dále kopání okopů, údržba zbraní, stráž u tržiště a na dalších místech v [redacted] a jeho okolí, odkud dne [redacted] 2015 odcestoval autobusem přes hraniční přechod [redacted] z Ukrajiny do Ruské federace – [redacted] a následně dne [redacted] 2015 odletěl zpět do České republiky.“ Za to byl podle § 321 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Současně mu byl podle § 79 odst. 2 tr. zákoníku uložen trest ztráty vojenské hodnosti.

II.

4. Proti shora citovanému rozsudku Vrchního soudu v Praze podali obviněný a v jeho neprospěch nejvyšší státní zástupce dovolání, přičemž oba uplatnili dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

5. Obviněný v odůvodnění svého dovolání předně poznamenal, že rozsudek odvolacího soudu de facto neobsahuje hmotněprávní posouzení celé věci. Dále uvedl, že byl-li shledán vinným pokusem trestného činu služby v cizích ozbrojených silách, pak muselo dojít k naplnění skutkové podstaty § 21, resp. § 321 odst. 1 tr. zákoníku. V souvislosti s tím citoval dikci ustanovení § 321 odst. 1 tr. zákoníku a pokračoval, že pokud by mu bylo prokázáno naplnění této skutkové podstaty, musel by ve stadiu pokusu sloužit ve vojsku nebo ozbrojených silách jiného státu. Základní podmínkou totiž je, že by se muselo jednat o vojsko nebo ozbrojené síly jiného státu. Jestliže se v rozhodné době legálním způsobem zdržoval na území Ruské federace a Ukrajiny, pak pro naplnění předmětné skutkové podstaty by se musel pokusit vykonat bez souhlasu prezidenta České republiky službu ve vojsku nebo ozbrojených silách Ruské federace nebo Ukrajiny. Nic takového nebylo prokázáno. Jiný stát ve smyslu mezinárodního práva a ve vazbě na zákonnou definici § 321 odst. 1 tr. zákoníku se přitom na území těchto dvou států, a to zejména Ukrajiny, nenachází. Dodal, že v odůvodnění napadeného rozhodnutí je v souladu s odborným vyjádřením z oboru mezinárodního práva a sdělením Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva obrany konstatováno, že jakákoliv jeho činnost nebyla činností, kterou by vykonával ve prospěch vojenských nebo ozbrojených sil jiného státu. Právní posouzení věci odvolacím soudem je tak zcela nesprávné.

6. Následně obviněný namítl, že z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, ve vazbě na skutečnosti tvrzené v rozsudku soudu prvního stupně, nevyplývá žádný závěr, proč odvolací soud dospěl k závěru, že tzv. [REDAKCE] je vojskem nebo ozbrojenou složkou jiného státu, tj. buď Ruské federace, nebo Ukrajiny. Dovodil, že právní názor odvolacího soudu je de facto nepřezkoumatelný, neboť v odůvodnění jeho rozhodnutí není uvedeno žádné hmotněprávní posouzení výše uvedených otázek, tj. zejména proč odvolací soud dospěl k závěru, že se (obviněný) dopustil pokusu trestného činu služby ve vojsku nebo v ozbrojených silách jiného státu a o jaký stát z hlediska mezinárodního práva se mělo jednat.

7. Nad rámec výše uvedeného ještě uvedl, že na území obou států pobýval legálně a jeho případ nelze porovnávat s případem obviněného [REDAKCE] zmíněným v odůvodnění odvolacího soudu a že se nepokusil jakýmkoliv způsobem účastnit na činnosti organizované zločinecké skupiny či spáchat jakýkoliv teroristický čin. Jel legitimním způsobem navštívit rodiště své současné manželky a matky svých dětí, navštívil svého přítele, a to, že se fotografoval s různými osobami a různými zbraněmi je jeho běžný způsob trávení volného času (byl prokázán jeho zájem o militarismus). Navíc i znalecké posudky prokázaly, že přehání, a to vše ve snaze zaujmout. Podle jeho přesvědčení je se zřetelem k principu „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ na místě zprostit jej v plném rozsahu obžaloby.

8. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby byl napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2019, sp. zn. 10 To 71/2019, zrušen, a to ve všech jeho částech.

9. Nejvyšší státní zástupce v jím podaném dovolání uvedl, že odvolací soud považoval podle odůvodnění napadeného rozsudku skutková zjištění soudu prvního stupně v podstatě za správná. Tato skutková zjištění však korigoval, pokud jde o závěr o subjektivní stránce jednání obviněného ve vztahu k jeho vědomí ohledně toho, zda je „[REDAKCE] republiky“ cizím vojskem nebo ozbrojenými silami ve smyslu § 321 tr. zákoníku, tedy de facto vlastně zda je „[REDAKCE] republika“ ve smyslu tohoto ustanovení „jiným státem“. Dospěl k závěru, že samotný fakt, že „[REDAKCE] republika“ jiným státem není, tedy ani „[REDAKCE] republiky“ cizím vojskem nebo ozbrojenými silami ve smyslu § 321 tr. zákoníku být nemůže, ještě neznamená, že by si těchto okolností byl obviněný nutně vědom. Odvolací soud tak fakticky u obviněného shledal mylné přesvědčení, že pokud se do aktivit onoho ozbrojeného uskupení aktivně zapojil, vycházel z toho, že jde o „cizí vojsko nebo ozbrojené síly“, a to v podstatě s odkazem na jeho „intelligenční a zkušenostní úroveň“. Jednání obviněného považoval za jednání v pozitivním omylu o normativním znaku skutkové podstaty, kterýžto omyl je třeba posoudit podle zásad omylu skutkového. Z toho dovodil nutnost posoudit jednání obviněného jako tzv. nezpůsobilý pokus, přičemž potřeba závěru, že o něj v konkrétně skutečně šlo, vyplývá dle názoru odvolacího soudu z nutnosti aplikace zásady in dubio pro reo.

10. S uvedeným názorem odvolacího soudu se nejvyšší státní zástupce neztotožnil. V první řadě uvedl, že závěr odvolacího soudu o mylné představě obviněného o službě v ozbrojených silách cizího státu není nijak obsažen v samotné tzv. skutkové větě rozsudku. Popis skutku tak fakticky pracuje s angažmá obviněného na území „[REDAKCE] republiky“ v povstalecké skupině „[REDAKCE] republiky“ jakožto s reálným cizím státem a jeho pravidelnou ozbrojenou silou. Není přitom sporu, že povstalecké hnutí za stát nelze považovat. Již v tomto směru lze tedy spatřovat rozpor mezi popisem jednání obviněného a odvolacím soudem přijatou právní kvalifikací, jejímž předpokladem je zapojení pachatele do

služby ve vojsku či jiné ozbrojené síle cizího státu. Samotný popis jednání obviněného bez vyjádření právě klíčového závěru o toliko mylném domnění obviněného tak budí zdání zcela neakceptovatelného uznání právní existence uvedených entit. Stejně tak nejvyšší státní zástupce nesouhlasí se závěrem, že obviněný jednal v mylné představě, že se svým jednáním zapojuje do činnosti vojska jiného státu. Nelze přitom přehlédnout, že takovou představu neformuloval sám obviněný, ani o ní nesvědčí okolnosti objektivní povahy.

11. Dále nejvyšší státní zástupce argumentoval tím, že ze skutkového zjištění soudů vyplývá, že obviněný si byl vědom charakteru činnosti povstaleckého hnutí, které násilnou formou narušuje celistvost Ukrajiny, měl vědomost o tom, že smyslem ozbrojených násilných aktivit daného povstaleckého uskupení bylo mj. bojovat proti [REDAKCE] vládě. Třebaže je možné v tomto akceptovat závěr soudu prvního stupně, že motivace jeho jednání nebyla primárně politická, nelze z toho současně dovozovat, že obviněný nebyl srozuměn se skutečným obsahem, významem a záměrem násilných ozbrojených akcí této skupiny. Lze tedy dovodit, že si byl vědom toho, že jeho zapojení do ozbrojené povstalecké skupiny je ve svém výsledku zaměřeno proti existujícímu ústavnímu zřízení a svrchovanosti Ukrajiny, jakožto suverénního státu. Úmysl poškozeného nesměřoval k mylnému zapojení do služby ve vojsku či jiné ozbrojené síly cizího státu, ale zjevně si byl vědom, že se zapojuje do činnosti povstalecké skupiny.

12. V souvislosti s právní kvalifikací jednání, pro které byl obviněný uznán vinným, poukázal nejvyšší státní zástupce na to, že objektem trestného činu služby v cizích ozbrojených silách podle § 321 tr. zákoníku je primárně zájem na ochraně obranyschopnosti státu a zájem na tom, aby občané České republiky vykonávali vojenskou službu v jejích ozbrojených silách. Podstatou jednání je zapojení do zcela legální ozbrojené struktury cizího státu, přičemž sama činnost takové struktury je legální a zpravidla dokonce přímo v daném státě vysloveně žádoucí. Jednání obviněného neporušovalo primárně uvedený chráněný zájem, ale zájmy zcela odlišné a zjevně vážnější. Obviněný se totiž svým jednáním vědomě zapojil do zjevně protiprávní činnosti vysoce organizované povstalecké skupiny podnikající zcela nepokrytě násilné útočné akce směřující proti legální vládě daného státu.

13. Z hlediska správné kvalifikace jednání obviněného lze podle nejvyššího státního zástupce připustit, že skutková tvrzení soudů neposkytují dostatečnou oporu závěru, že obviněný dokonal zločin teroristického útoku podle § 311 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Ve shodě s názorem soudu prvního stupně, lze mít podle nejvyššího státního zástupce za to, že tzv. „[REDAKCE] republiky“ je organizovanou zločineckou skupinou, do jejíž činnosti byl obviněný zapojen. Tím je vyjádřena nižší intenzita jednání, než přímo samotné vykonání teroristického útoku. V daném případě se zjevně jednalo o uskupení disponující vnitřní organizační strukturou, kdy organizační vztahy jsou v podstatě zcela neodmyslitelně spjaty s nepochybně zjištěným charakterem uvedené povstalecké skupiny, jakožto [REDAKCE] organizovaného uskupení. Tato skupina pak byla zcela zjevně zaměřena i na systematické násilné jednání směřující proti legálním státním strukturám Ukrajiny, popřípadě i proti civilnímu obyvatelstvu obývajícím teritorium tzv. [REDAKCE] republiky, které však nesdílí její politické cíle. Jde tedy o činnost podřaditelnou pod znaky skutkových podstat různorodých trestných činů. Z toho lze dovozovat i naplnění znaku „zaměření na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti“ ve smyslu § 129 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2017. Lze tedy souhlasit se závěry soudu prvního stupně, pokud toto povstalecké uskupení považoval za organizovanou zločineckou skupinu podle § 361 odst. 1 tr. zákoníku.

14. V návaznosti na to nejvyšší státní zástupce zdůraznil, že cílem činnosti uvedené povstalecké skupiny je násilný [REDAKCE] vedený boj proti legálnímu ústavnímu zřízení Ukrajiny a její pravidelné armádě. Činnost tohoto povstaleckého uskupení zároveň směřuje v širším smyslu ke zničení politické struktury Ukrajiny jako unitárního demokratického státu. Uvažovat lze i o snaze o zničení struktury hospodářské, když nelze přehlédnout, že [REDAKCE] oblast představuje hospodářsky významný region soustřeďující zejména těžební a strojírenský průmysl. S tímto cílem zároveň uvedené uskupení podnikalo systematické násilné útoky (masivní použití vojenských zbraní a vojenské techniky nejrůznějšího charakteru a vedení systematických bojových operací), jež svým charakterem odpovídaly definici teroristického útoku, a to nejméně ve smyslu § 311 odst. 1 písm. a), f) a g) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2017. Lze proto usuzovat i na naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 361 odst. 2 trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2017, spočívající v zaměření činnosti organizované zločinecké skupiny na páchaní teroristického útoku podle § 311 trestního zákoníku ve znění účinném do 31. 1. 2017.

15. Nejvyšší státní zástupce pak při zdůraznění zásady iura novit curia odmítl odkaz odvolacího soudu na podrobněji nespecifikovanou vládní analýzu k problematice teroristických trestných činů, a za příležitosti označil závěr soudu prvního stupně, že obviněný se svou činností vědomě včlenil do organizované zločinecké skupiny zaměřené na systematické páchaní teroristických útoků ve smyslu původně přisouzené skutkové podstaty zločinu účasti na organizované zločinecké skupině ve smyslu § 361 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve znění účinném do 31. 1. 2017. V daném případě není namístě použít zákona pozdějšího, když takové právní posouzení by nebylo ku prospěchu obviněného, jak příslušně dovodil soud prvního stupně. Odvolací soud tak jednání obviněného nesprávně právně posoudil, čímž své rozhodnutí zatížil vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

16. Vzhledem k těmto skutečnostem nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2019, sp. zn. 10 To 71/2019, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně vyjádřil souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ, že v projednávané věci je nutno rozhodnout jiným, než navrhovaným způsobem.

17. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který uvedl, že námitky obviněného uplatněné v dovolání sice v podstatné části uplatněnému „hmotně právnímu“ dovolacímu důvodu odpovídají, postrádají však jakékoliv opodstatnění. V prvé řadě obviněný patrně přehlédl jádro právní argumentace odvolacího soudu k přisouzené právní kvalifikaci. Jiným způsobem si nelze vysvětlit, proč obviněný zpochybňuje existenci znaku „jiného státu“, když z napadeného rozsudku jednoznačně vyplývá, že ani vrchní soud neměl sebemenší pochybnost o tom, že tzv. „[REDAKCE] republika“ skutečným „státem“ není. Obviněný patrně nepostihl, že právě tento aspekt byl důvodem pro to, aby jeho jednání bylo právně posouzeno toliko jako pokus uvedeného přečinu. Odvolací soud měl za to, že obviněný chtěl sloužit v cizím vojsku jiného státu, avšak s ohledem na to, že se o jiný stát nejednalo, nedošlo reálně k porušení objektu chráněného trestním zákonem a trestný čin zůstal ve stádiu pokusu. Již to indikuje, že dovolání je zjevně

neopodstatněné. Jakoukoliv relevanci nelze přiznat ani výtkám obviněného, pokud nesouhlasí s porovnáním jeho jednání a jednání obviněného [REDAKCE] pravomocně odsouzeného pro trestný čin související s činností tzv. [REDAKCE] státu. Pokud jde o poslední okruh námitek obviněného, jedná se o námitky skutkové povahy, kterými setrvává na své, již dříve uplatněné obhajobě a prosazuje vlastní skutková zjištění. Soudy obou stupňů však v dané věci řádně zjistily skutkový stav bez důvodných pochybností.

18. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř., jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Současně podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. vyjádřil souhlas s tím, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání učinil i jiné než navrhované rozhodnutí.

19. K dovolání nejvyššího státního zástupce se vyjádřil obviněný, který jednak poznamenal, že i podle zmíněného dovolatele se nemohl dopustit trestného činu podle § 321 tr. zákoníku, jednak (a to zejména) zdůraznil přesvědčení, že jeho jednání nemohlo naplnit skutkovou podstatu ani jiného trestného činu. Názor nejvyššího státního zástupce, že se zapojil do činnosti tzv. [REDAKCE] republiky, označil za velmi sporný, neboť z provedeného dokazování vyplynulo pouze to, že se legálním způsobem pohyboval na území Ukrajiny, pobýval ve městě [REDAKCE] a zde se na různých místech fotografoval, přičemž ke své zálibě ve fotografování ve vazbě na zálibu ve vojenství se opakovaně vyjadřoval. Pokud jednoznačně nelze prokázat, že se účastnil na činnosti organizované zločinecké skupiny (muselo by se jednat o aktivní účast), měl by být s ohledem na princip v pochybnostech ve prospěch obžalovaného zproštěn obžaloby. Podle jeho názoru se orgány činné v trestním řízení snaží na něho nahlížet jako na teroristu a to bez dalšího, tj. bez toho, že by řádně zkoumaly veškeré důvody jeho pobytu na Ukrajině a jeho faktickou činnost na tomto místě.

III.

20. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) v první řadě zkoumal, zda jsou výše uvedená dovolání přípustná, zda byla podána včas a oprávněnými osobami, zda mají všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytují podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí nebo zda tu nejsou důvody pro jejich odmítnutí.

21. Dospěl přitom k závěru, že dovolání podaná proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2019, sp. zn. 10 To 71/2019, jsou přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., splňují náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., byla podána ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením. Obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., to přitom podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř. Nejvyšší státní zástupce je osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.

22. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírají, lze podřadit pod (uplatněný) důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

23. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním

posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí (s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu) vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

24. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale zásadně nikoliv k revizi skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů, ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3 tr. ř., § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo dovolatele, nutno ovšem zdůraznit *jen obviněného*, dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

25. V obecné rovině pak platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení tohoto dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

IV.

26. Obviněný v podaném dovolání dílem uplatnil námitky, jež se s věcným vymezením dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (a ostatně i jiných důvodů dovolání) rozešly. Jednalo se o námitky, jež směřovaly do roviny skutkové (zejména jeho tvrzení, že jel legitimním způsobem navštívit rodiště své současné manželky, navštívil svého přítele, a pokud se fotografoval s různými osobami a zbraněmi, jde o jeho běžný způsob trávení volného času, v žádném případě se nepokusil jakýmkoliv způsobem účastnit na činnosti organizované zločinecké skupiny, či spáchat jakýkoliv teroristický čin) a jež byly spojeny s tvrzením o nutnosti aplikace zásady *in dubio pro reo*.

27. V tomto směru obviněný nenamítl rozpor mezi skutkovými závěry vyjádřenými v napadeném rozsudku odvolacího soudu a užitou právní kvalifikací ani jiné nesprávné hmotně právní posouzení zjištěných skutkových okolností. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zde ve skutečnosti spatřoval v porušení procesních zásad vymezených zejména v ustanovení § 2 odst. 2, 5, 6 tr. ř. Takové námitky však pod uvedený (ani jiný) dovolací důvod zásadně podřadit nelze.

28. Jak již shora naznačeno, Nejvyšší soud zásadně nezasahuje do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně. Jen zcela výjimečně tak může učinit – a to s ohledem na principy vyplývající z ústavně garantovaného práva obviněného na spravedlivý proces – jestliže mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy je *extrémní nesoulad*. O ten

se jedná tehdy, když skutková zjištění postrádají obsahovou spojitost s důkazy, když skutková zjištění soudů nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, když skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem provedených důkazů. Nejvyšší soud je však v daném ohledu povolán korigovat pouze *nejextrémnější excesy* (viz přiměřeně rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 177/04, IV. ÚS 570/03 a další). Dlužno ovšem dodat, že obviněný nejenže extrémní nesoulad mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními obsaženými v rozsudku odvolacího soudu, jež byly podkladem pro použitou právní kvalifikaci, nenamítl, ale ani jej svými argumenty nijak nedoložil a neosvědčil.

29. Postačí proto stručně konstatovat, že podle názoru Nejvyššího soudu není extrémní nesoulad ve shora uvedeném pojetí v posuzované věci dán. Není přitom jeho úkolem jako soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, rozebíral, porovnával, přehodnocoval a vyvozoval z nich nějaké vlastní skutkové závěry. Nadto lze dodat, že existence případného extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy nemůže být založena jen na tom, že obviněný předkládá (prosazuje) vlastní (od zjištění soudu odlišná) skutková tvrzení (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013).

30. Na tomto místě je vhodné poukázat též na závěry Ústavního soudu vyslovené v jeho usnesení ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. III. ÚS 1157/16, že ústavní pořádek garantuje obviněným osobám právo na odvolání (srov. čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě), nikoliv na další soudní přezkum. Ačkoliv i Nejvyšší soud musí při výkladu procesních předpisů ctít povinnost chránit základní práva a svobody (srov. čl. 4 Ústavy České republiky), nedávají mu zákonné ani ústavní předpisy prostor pro vlastní přehodnocování obvyklých rozporů mezi provedenými důkazy. Článek 13 Úmluvy, který každému přiznává právo na účinné právní prostředky nápravy porušení práv zakotvených Úmluvou, takový prostor Nejvyššímu soudu nedává. Takovými prostředky jsou totiž především procesní instituty v řízení před soudy nižších stupňů. Odkázat je možno i na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2017, sp. zn. III. ÚS 1337/17, kde tento mj. uvedl, že institut dovolání nezakládá právo na přezkum rozhodnutí nižších soudů ve stejné šíři jako odvolání. Dovolací soud není oprávněn hodnotit tytéž důkazy odlišně od soudů nižších stupňů a nemůže ani vycházet z jiných skutkových zjištění.

31. Činí-li za dané situace obviněný kroky ke zpochybnění skutkových závěrů vyjádřených v napadeném rozsudku odvolacího soudu a rovněž z toho dovozuje vadnost právního posouzení skutku, pak nutno zdůraznit, že jde o námitky z pohledu uplatněného dovolacího důvodu (i jiných důvodů dovolání) irelevantní. V této souvislosti lze zmínit usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. II. ÚS 681/04, podle něhož právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod není možno vykládat tak, že garantuje úspěch v řízení či zaručuje právo na rozhodnutí, jež odpovídá představám obviněného. Uvedeným základním právem je „pouze“ zajišťováno právo na spravedlivé soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního rozhodování podle zákona v souladu s ústavními principy.

32. Obdobné závěry je třeba ovšem vztáhnout k argumentaci nejvyššího státního zástupce. Při porovnání skutkových zjištění obsažených v rozsudku (především skutkové větě výroku) odvolacího soudu s jejím obsahem nelze nevidět, že z podstatné části jde o argumentaci primárně skutkovou. I tento dovolatel totiž uplatňuje skutková tvrzení, jež nejsou v tomto

rozsudku (především ve skutkové větě) vyjádřena, příp. dotváří skutková zjištění zde odvolacím soudem jako relevantní uvedená, a z toho pak činí odlišné právní závěry. Např. nesouhlasí se závěrem, že obviněný jednal v mylné představě, že se svým jednáním zapojuje do činnosti vojska, resp. ozbrojených sil jiného státu, či tvrdí, že si obviněný byl vědom toho, že jeho zapojení do ozbrojené povstalecké skupiny je ve svém výsledku zaměřeno proti existujícímu ústavnímu zřízení a svrchovanosti Ukrajiny, jakožto suverénního státu. Přitom odvolací soud mimo jiné vypustil z popisu skutku uvedeného v rozsudku soudu prvního stupně dovětek: „a takto obžalovaný jednal, přestože [redacted] republika, která byla vyhlášena na území [redacted] oblasti jako části suverénního státu Ukrajina v rozporu s jejím právním řádem, se prostřednictvím svých povstaleckých složek a jejich ozbrojených aktivit snažila za účelem získání nezávislosti narušit základní státní strukturu Ukrajiny.“, který označil za převážně spekulativní formulaci, důkazně přinejmenším nedostatečně podloženou a provedenými důkazy spíše vyvrácenou, a to jak z pohledu záměru a úmyslu obviněného, tak jeho konkrétních vědomostí o předmětné problematice.

33. Rovněž nejvyšší státní zástupce tedy z podstatné části uplatnil námitky, které se s věcným vymezením dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (i jiných důvodů dovolání) taktéž rozešly.

34. V daných souvislostech nutno zdůraznit, že ve vztahu k nejvyššímu státnímu zástupci dospěla judikatura Ústavního soudu i Nejvyššího soudu stran respektu ke skutkovým zjištěním obsaženým v napadeném rozhodnutí k podstatně striktnějším závěrům než u obviněného. Na rozdíl od obviněného nemůže v jeho neprospěch nejvyšší státní zástupce skutková zjištění soudu napadat (a tedy ani jakkoli pozměňovat či doplňovat) vůbec, tedy ani odkazem na extrémní nesoulad (k tomu zejména viz nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. I. ÚS 2832/18, a usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. 15 Tdo 1443/2018).

35. Oba dovolatelé však uplatnili námitky, jež formálně uplatněnému dovolacímu důvodu odpovídaly. Obviněný polemizoval, shodně jako nejvyšší státní zástupce, s otázkou aplikace ustanovení § 321 tr. zákoníku.

36. Nutno ovšem konstatovat, že obviněný tak učinil způsobem, který lze ve vztahu k právním závěrům odvolacího soudu označit za - v zásadě - mimoběžný. Jak na to důvodně upozornil státní zástupce ve svém vyjádření, obviněný odhlíží od podstaty právní argumentace odvolacího soudu, když zpochybňuje existenci znaku dané skutkové podstaty, a to „jiného státu“, ačkoliv z napadeného rozsudku jednoznačně vyplývá, že ani vrchní soud neměl žádnou pochybnost o tom, že tzv. [redacted] republika“ skutečným „státem“ není. Právě tato skutečnost byla důvodem pro to, aby jednání obviněného bylo právně posouzeno toliko jako pokus uvedeného přečinu. Odvolací soud totiž shledal, že obviněný chtěl sloužit v cizím vojsku jiného státu, avšak s ohledem na to, že se o jiný stát nejednalo, nedošlo reálně k porušení objektu chráněného trestním zákonem a trestný čin zůstal ve stádiu pokusu. Se zřetelem k uvedenému je třeba zmíněné námitky obviněného považovat za zjevně neopodstatněné. Žádnou relevanci pak nelze přiznat ani jeho výtkám, pokud nesouhlasí s porovnáním jeho jednání a jednání obviněného [redacted] pravomocně odsouzeného pro trestný čin související s činností tzv. [redacted] státu. Vedle faktu, že i v tomto případě se daná výtka míjí s přisouzenou právní kvalifikací, lze poznamenat, že jde o nesouhlas s odůvodněním

(jeho formulací) napadeného rozhodnutí, což se zřetelem k ustanovení § 265a odst. 4 tr. ř. zakládá její nepřipustnost.

37. Dále je namístě, a to se zřetelem k námitkám nejvyššího státního zástupce, konstatovat následující skutečnosti.

38. Trestného činu (přechinu) služby v cizích ozbrojených silách podle § 321 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí občan České republiky, který v rozporu s jiným právním předpisem koná službu ve vojsku nebo ozbrojených silách jiného státu.

39. Stát lze pojmově vymezit jako politicky institucionalizovanou formu společenského života na určitém území, která prostřednictvím všeobecně závazných pravidel chování, za nimiž stojí její mocenská autorita (tj. prostřednictvím právního řádu), působí na společenské vztahy. Definice hmotněprávního pojetí státu je odvozována od jeho znaků, plnění jeho funkcí a úkolů. Jako znaky státu jsou především uváděny:

- státní moc (reprezentovaná státními, ale i jinými orgány)
- suverenita státu (tedy nezávislost na jakékoli jiné moci, ať už uvnitř nebo vně státu, která je vyjádřena též státními symboly),
- územní organizace a státní občanství (princip teritoriality a princip personality).

Orgány jeho moci jsou orgány zákonodárné, výkonné a soudní.

40. Odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) správně shledal, že v případě tzv. „[redacted] republiky“ se z pohledu české legislativy (a ani mezinárodního práva) nejedná o stát (nejde o formálně nezávislý stát, nýbrž o součást Ukrajiny). Z tohoto hlediska následně dovodil, že nebyl naplněn jeden ze zákonných znaků základní skutkové podstaty přechinu podle § 321 odst. 1 tr. zákoníku spočívající v tom, že občan České republiky koná v rozporu s jiným právním předpisem službu ve vojsku nebo ozbrojených silách *jiného státu*.

41. Současně je ovšem namístě upozornit na to, že podle skutkových zjištění soudů nižších stupňů tzv. „[redacted] republika“ vykazuje jisté (nikoli však všechny) výše uvedené hmotněprávní znaky státu. Na daném území působí parlament (Nejvyšší sovět) a vláda (Rada ministrů v čele s premiérem), zmíněná entita má vlastní ozbrojené síly. Bez znalostí politické situace a bližších okolností konfliktu na tomto území se mohou průměrnému pozorovateli jevit tyto skutečnosti jako důkaz o fungování a existenci státu. Jinak řečeno, uvedená fakta mohou v laickém pozorovateli vzbudit dojem, že se jedná o regulérní státní útvar.

42. Zjevně i tyto skutečnosti vztáhl odvolací soud k obviněnému, pokud dovodil přesvědčení obviněného, že slouží v ozbrojených silách jiného státu. Ten se ostatně de facto vyjadřoval způsobem, svědčícím o tom, že podle jeho názoru tímto státem je tzv. „[redacted] republika“ a že [redacted] je součástí ozbrojených sil tohoto státu. V tomto směru postačí citovat z jeho komunikace: „... *nejvíc jsem hrdý na to, že jsem stál na té dobré straně a že jsem byl [redacted] republiky a že jsem bojoval proti [redacted] neoficiální vládě...*“ resp. „... *pod tímhle člověkem (hlava [redacted] republiky [redacted] jsem sloužil*“.

43. Nejvyšší soud tedy shrnuje, že tzv. „[redacted] republika“ není z pohledu České republiky a ani ve smyslu mezinárodního práva státem, to však neznamená, že v jistém ohledu nevykazuje znaky státu ve smyslu hmotněprávním a z pohledu laického pozorovatele může tento nestátní útvar vyvolat dojem, že se o stát jedná. Tento mylný dojem ostatně může

vyvolat už sám široce používaný název „[redacted] republika“. Z vnějších projevů obviněného je zřejmé, že zmíněný nestátní útvar za stát považoval, z čehož je taktéž možno dovodit, že [redacted] republiky“ považoval za vojsko nebo jinou ozbrojenou sílu tohoto domnělého státu.

44. Na základě uvedených skutečností lze přisvědčit názoru Vrchního soudu v Praze, že se u obviněného jednalo o pozitivní omyl o normativním znaku skutkové podstaty, který se posuzuje podle zásad o omylu skutkovém (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 300.). Zde je namístě připomenout ustanovení § 18 odst. 3 tr. zákoníku, podle něhož: „*Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkové okolnosti, které by naplňovaly znaky přísnějšího úmyslného trestného činu, bude potrestán za pokus tohoto přísnějšího trestného činu.*“

45. Omylem v trestním právu se rozumí rozpor, neshoda vědění příčetného (§ 26) a rozumově a (nebo) mravně vyspělého (§ 5 odst. 1 ZSM) pachatele, jenž má požadovaný věk, nebo poškozeného se skutečností trestněprávně významnou. Skutkový omyl pozitivní o podmínkách trestní odpovědnosti, tedy jejich *mylný předpoklad*, obsažených ve znacích *kvalifikované skutkové podstaty* trestných činů, jakož i stran *obecných okolností přitěžujících*, znamená zpravidla odpovědnost za *pokus*, anebo představuje *přitěžující okolnost v zákoně neuvedenou*. Z těchto zásad vychází i trestní zákoník, když důsledky skutkového omylu pozitivního o znaku *kvalifikované skutkové podstaty* upravuje v § 18 odst. 3. Jedná se tu o omyl stran *okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby* („okolnosti zvlášť přitěžující“ ve smyslu § 17). Pachatel v takovém případě odpovídá za *pokus* o trestný čin podle přísnější právní kvalifikace; např. pachatel trestného činu podle § 272 odst. 1 se mylně domníval, že osoba v jím zapáleném domě, kterou chtěl takto usmrtit, žije, ačkoli ta už v době jeho žhářského činu byla mrtvá, za těchto okolností by se jednalo o pokus kvalifikovaného obecného ohrožení podle § 21 odst. 1 k § 272 odst. 1, 3 písm. a). Výslovná úprava téhož omylu o znaku *základní skutkové podstaty* ovšem chybí. Nicméně s oporou o logický výklad § 18 odst. 3 *a maiore* (je-li trestný pokus přísnějšího deliktu) *ad minus* (musí být trestný i pokus jeho základního případu) můžeme spolehlivě řešit i naposledy uvedený případ. Pokud by byl takovýto výklad odmítnut, vedlo by to k beztrestnosti pokusů na úrovni základních skutkových podstat trestných činů, což nemá v trestním zákoníku oporu (výklad *argumentum ad absurdum*). Kupříkladu zdravý pachatel má za to, že trpí pohlavní nemocí, a s touto mylnou představou praktikuje nechráněné pohlavní styky. Vzhledem k tomu, že znakem základní skutkové podstaty trestného činu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 je primárně úmysl, ten musí zahrnovat i zdravotní stav pachatele samotného, tedy jeho pohlavní chorobu. V případě, že tomu tak ve skutečnosti není, ale jen v pachatelově představě, nelze uvedený trestný čin dokonat. Zůstává proto jen u *nezpůsobilého* pokusu o tento trestný čin z důvodu nezpůsobilosti samotného pachatele (způsobilým by byl, jen pokud by byl skutečně pohlavně nakažen) [srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 251-256.].

46. Vzhledem k výše uvedenému a se zřetelem k tomu, že si zjištěným způsobem obviněný počínal bez příslušného povolení ob stojí závěr, že se dopustil pokusu trestného činu služby v cizích ozbrojených silách podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 321 odst. 1 tr. zákoníku.

47. Nejvyšší soud dále uvádí, že popis skutku učiněný soudem odvolacím má jisté nedostatky, lze si představit popis výstižnější, nelze však mít za to, že by při jeho rozvedení

v odůvodnění napadeného rozsudku, jež je dostatečně určité a vypořádává se se všemi podstatnými skutečnostmi, neskýtalo základ pro uvedený právní závěr.

48. Dlužno pak dodat, že odvolacím soudem užitá právní kvalifikace zásadně v dostatečné míře vystihuje povahu a závažnost jednání obviněného – jeho zapojení do činnosti [REDAKCE]'. V daných souvislostech je totiž nutno rovněž přihlídnout k osobnosti obviněného, jeho zájmu o vojenství a zjevné snaze sloužit v ozbrojených silách (např. ve [REDAKCE] legii). Nutno rovněž poukázat na zjištění soudů nižších stupňů, že motivací obviněného pro jeho cestu na Ukrajinu nebyly politické či humanitární důvody, kterými spíše svůj pobyt zpětně racionalizoval, ale touha být tam, kde se odehrávají významné vojenské aktivity a kde se jich bude moci v nějaké míře zúčastnit. V daných souvislostech lze připomenout i závěr soudu prvního stupně, že nedospěl k přesvědčení, že se obviněný, přestože se aktivně, byť okrajově, připojil k činnosti povstalecké skupiny, s jejími cíli ztotožnil, stejně jako závěr téhož soudu, že obviněný neměl úmysl poškodit, narušit, či zničit státní základy Ukrajiny. V návaznosti na uvedené postačí stručně dodat, že ve skutkových zjištěních odvolacího soudu vyjádřených především ve výrokové části jeho rozsudku nejsou vyjádřeny ty podstatné skutkové okolnosti, na nichž nejvyšší státní zástupce buduje právní závěr o naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 361 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve znění účinném do 31. 1. 2017, resp. že tato zjištění neposkytují náležitý skutkový základ pro závěr, který nejvyšší státní zástupce ve svém dovolání činí. Se zřetelem ke všem výše rozvedeným skutečnostem nebylo možno tomuto dovolání přisvědčit.

V.

49. Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání obviněného i nejvyššího státního zástupce byla zjevně neopodstatněná, a proto rozhodl o jejich odmítnutí v souladu s § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

50. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. tak učinil v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož [v] *odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.*

Poučení: Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

V Brně dne 30. 6. 2020

JUDr. Vladimír Veselý v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
[REDAKCE]